

Organisationsutredning Grundsärskolan i Tyresö kommun

mars 2019

Annika Lotterberg, Kathrin Nordlinder, Viktoria Hallén

tyresö kommun

Innehållsförteckning

Uppdrag och syfte	3
Uppdragets genomförande	3
Grundsärskolan i Tyresö kommun - nuläge	4
Skolform grundsärskola	9
Omvärldsbevakning/Jämförelse med andra kommuner	11
Framtida organisation	13
Sammanfattning	17
Bilagor	17

Uppdrag och syfte

Barn- och utbildningsförvaltningen fick den 29 augusti, efter beslut i barn- och utbildningsnämnden, ett uppdrag att utreda organisationen kring grundsärskolan i Tyresö kommun ur ett pedagogiskt, elev-, ekonomiskt och organisatoriskt perspektiv. Uppdraget innebar att se över nuvarande organisation och ge förslag till framtida organisation. Utredningen planerades att redovisas i barn- och utbildningsnämnden i februari 2019, men ändrades till nämnden i mars 2019.

Uppdragets genomförande

En styrgrupp, utredningsgrupp och referensgrupp tillsattes enligt nedan.

- Styrgrupp; förvaltningschef, chef för barn- och elevhälsan och skolchef för grundskolan
- Utredningsgrupp; utredare, lokalstrateg och verksamhetsutvecklare för grundskolan
- Referensgrupp; rektor, biträdande rektor på Stimmets skola och rektor, biträdande rektor på Nyboda skola

Första mötet med styrgruppen hölls i slutet av september 2018 för en genomgång av uppdraget och dess syfte. Därefter har hållits regelbundna avstämningsmöten alternativt skriftliga rapporter från utredningsgruppen till styrgruppen.

Första mötet med referensgruppen var i början av oktober 2018, därefter regelbundna skriftliga rapporter och ett avstämningsmöte med faktagranskning tidigt i februari 2019.

Flera studiebesök har genomförts på Stimmets skola och på Nyboda skola, där vi sett väl fungerande verksamheter med goda anpassningar till elevernas skiftande behov och förutsättningar (se vidare Grundsärskola i Tyresö kommun – Nuläge). Studiebesök har också genomförts i Märsta, Sigtuna kommun (se sid 12)

Grundsärskola i Tyresö kommun - Nuläge

Organisation

Tyresö kommun erbjuder obligatorisk grundsärskola för elever i årskurs 1-9. I grundsärskolan läser eleven antingen enligt grundsärskolans eller träningskolans kursplan. För närvarande går 59 elever i någon av Tyresö kommuns två grundsärskolor.

På Stimmets grundsärskola går elever i årskurs 1-6 samt några elever i årskurs 7-9, elever i behov av extraordinärt stöd som Nyboda skola i nuläget saknar kompetens för.

På Nyboda grundsärskola går elever i årskurs 7-9. På båda skolorna finns grundsärskola och träningskola.

Fyra elever i Tyresö kommun mottagna i grundsärskolor går i annan kommun (Stockholm). Dessa placeringar är gjorda före 2016. En elev är integrerad, går i Strandskolan och en elev är så kallat omvänt integrerad. (se sid 9 och 10)

Antal elever per årskurs

Stimmet	Prognos							Nyboda skola	Prognos						
	HT 2015	HT 2016	HT 2017	HT 2018	HT 2019	HT 2020	HT 2021		HT 2015	HT 2016	HT 2017	HT 2018	HT 2019	HT 2020	HT 2021
Alla								Alla							
1	5	8	4	8	6	6	6	1							
2	8	4	8	3	8	6	6	2							
3	4	8	5	8	3	8	6	3							
4	4	4	7	5	8	3	8	4							
5	6	4	6	7	7	8	3	5							
6	3	6	4	7	7	7	8	6	5		1				
7			3	2	1	1	2	7	4	5	4	6	6	5	6
8				2	2	1	1	8	2	5	5	5	6	6	5
9					2	2	1	9	2	3	5	5	5	6	6
Summa	30	37	38	43	43	42	42	Summa	13	13	15	16	17	17	17
									Totalt antal			59	60	59	59

Stimmets skola: 43 elever, fem klasser läsår 18/19

Behovsgrupp (BG) se sid. 6	Antal elever	Antal inskrivna Fritidshem
1	6	6
2	4	4
3	6	4
4	9	8
5	18	17

För närvarande 43 elever fördelade på fem klasser. Två klasser läser efter grundsärskolans kursplan - ämnen, två klasser läser efter träningskolans kursplan – ämnesområden, och i en klass läser man efter båda kursplanerna. För 14 elever (både grundsärskole- och träningskoleelever) använder man sig av metoden TBA (se sid 10). 39 elever är inskrivna på skolans fritidshem. Fyra externa elever är inskrivna idag, cirka 20 externa elever står på kö. Sammanlagt sju lärare är anställda som ansvarar för undervisningen och cirka 34 assistenter som både arbetar i skola och på fritids

För närvarande arbetar följande personal på Stimmets grundsärskola;

- Biträdande rektor med delegerat ansvar för grundsärskolan.

Grundsärskola – lågstadium och mellanstadium; två klasser, 16 elever

- Tre lärare (1-3, resp. 1-6), en specialpedagog.
- Sju assistenter där fem har barnskötutarutbildning, en är undersköterska och en utbildad.

Träningskolans – två klasser, 14 elever

- Tre lärare (förskollärare med specialpedagogisk vidareutbildning, lärare 1-6 med fördjupade kunskaper inom utvecklingsstörning och med legitimation att även undervisa i idrott, en lärare är inte legitimerad, men med goda kunskaper i undervisning i särskola)
- Tio assistenter, utbildade barnskötare eller undersköterskor med lång erfarenhet av särskola.
- Två assistenter utbildade

Grundsärskola och träningskolans med metod TBA – 14 elever

- En pedagogiskt ansvarig lärare, en förskollärare med fördjupade kunskaper inom specialpedagogik, autism, utvecklingsstörning och TBA.
- 16 assistenter, alla med grundläggande kunskaper inom autism och TBA, flertalet assistenter har fördjupade kunskaper inom TBA och fyra av dessa har barnskötutarutbildning.

Eleverna ovan har stora beteendeproblem i kombination med utvecklingsstörning och autism. De skulle inte kunna delta i gruppundervisning utan heltid assistent.

Sammanlagt arbetar sju lärare och cirka 34 assistenter som både arbetar i skola och på fritids i Stimmets grundsärskolaskola. Det motsvarar sju årsarbetare lärare och 33 årsarbetare assistenter.

Nyboda skola: 16 elever, två klasser läsåret 18/19

Behovsgrupp (BG)	Antal elever
1	6
2	4
3	3
4	2
5	1

För närvarande 16 elever fördelade på två klasser. En klass läser efter grundsärskolans kursplan – ämnen och en klass läser efter träningskolans kursplan – ämnesområden.

Nyboda skola har morgonomsorg för åtta elever, men på eftermiddagen åker nio elever till Bergfotens skola för att gå på fritids enligt LSS-beslut.

För närvarande arbetar följande personal på Nyboda grundsärskola:

- Biträdande rektor med delegerat ansvar för grundsärskolan.

Grundsärskola – högstadium; - en klass tolv elever

- Två lärare, varav en är speciallärare mot särskolan
- En elevassistent

Träningskolans; - en klass fyra elever

- En socialpedagog
- En vakant speciallärartjänst
- Tre assistenter

Utöver detta undervisas eleverna av ämneslärare i musik, slöjd, bild, idrott och hemkunskap.

Sammanlagt arbetar två lärare, en socialpedagog och fem elevassistenter på Nyboda grundsärskola. Det motsvarar 2,9 årsarbetare lärare och 4,15 årsarbetare elevassistenter.

Bedömning av behovsgrupp

Fastställande av behovsgrupp görs nu av en mottagningsgrupp; chef för centrala barn- och elevhälsan, en psykolog för åk 1-6 och en psykolog för åk 7-9.

Beslut har nu tagits att utöka mottagningsgruppen till att bestå av samtliga kompetenser kopplade till de fyra utredningarna.

- Chef för centrala barn- och elevhälsan
- Skolläkare
- Resurssamordnare centrala barn- och elevhälsan
- Psykolog
- Kurator

Kriterierna för behovsgrupperna har nyligen setts över. Omprövning av behovsgrupp förekommer vid förändrade förhållanden.

En blankett för omprövning av behovsgruppsstillhörighet finns.

Särskolans mottagningsgrupp gör en bedömning av behovsgruppsstillhörighet för elever som mottags i särskolan i Tyresö kommun. Behovsgruppindelningen är konstruerad utifrån kriterier som är avgörande för hur mycket pedagogiskt stöd eleven behöver, hur miljön behöver läggas tillrätta, hur behovet av hjälpmedel ser ut.

Behovsgrupp (BG)

- Behovsgrupp 1 - Elever med lindrig utvecklingsstörning utan ytterligare funktionsnedsättningar eller svårigheter.
- Behovsgrupp 2 - Elever med lindrig utvecklingsstörning med lätta ytterligare funktionsnedsättningar eller svårigheter, samt elever med måttlig utvecklingsstörning utan eller med lätta ytterligare funktionsnedsättningar eller svårigheter.
- Behovsgrupp 3 - Elever med lindrig, måttlig eller grav utvecklingsstörning med måttliga ytterligare funktionsnedsättningar eller svårigheter.
- Behovsgrupp 4 - Elever med lindrig, måttlig eller grav utvecklingsstörning med tillägg av en eller flera grava funktionsnedsättningar eller svårigheter.
- Behovsgrupp 5 - Elever med extraordinärt komplicerade svårigheter till följd av funktionsnedsättningar och/eller andra svårigheter.

Ekonomi

Det är svårt att ta fram ett ekonomiskt underlag för att göra jämförelse mellan åren. Anledningen är att grundsärskolan hade en anslagsfinansierad budget fram till och med år 2016. Fram till och med år 2016 hade dessutom skolenheterna driftskostnaderna för måltiderna. Från och med 2017 ligger måltidskostnaderna på kommunens kostnhet och ersättning regleras mellan central förvaltning och kostnhet. En annan försvårande omständighet är att elevernas behov av extraordinärt stöd varierar kraftigt mellan individer, vilket gör det svårt att jämföra kostnader mellan åren.

Från och med 2017 infördes pengsystem och skolorna får en peng (ersättning) per elev som för åren 2017, 2018 och 2019 beskrivs i tabellen nedan.

Särskolans elever får behovsbaserade individuella ersättningar, det vill säga enligt behovsgrupp 1-5, där 5 i princip kan vara helt individuellt belopp. Varje enskild elev ska alltså få i enlighet med deras behov.

Behovsgrupper (BG) se ovan

BG	2019 Skola Belopp till enhet /elev/år, kr	2019 Fritids Belopp till enhet /elev/år, kr	2018 Skola Belopp till enhet /elev/år, kr	2018 Fritids Belopp till enhet /elev/år, kr	2017 Skola Belopp till enhet /elev/år, kr	2017 Fritids Belopp till enhet /elev/år, kr
1	156456	85080	150 720	82 188	138 492	92 568
2	214920	117084	208 044	113 556	194 688	129 840
3	287820	152832	279 600	148 608	264 768	164 208
4	382296	195276	372 132	190 212	355 560	205 008
5	542376	239076	538 836	233 160	individuellt	individuellt

Pengen per elev som redovisas i tabellen ovan är den ersättning som Stimmets skola och Nyboda skola får för att täcka kostnader för skolenheternas verksamhet. Ersättningen ska täcka all verksamhet förutom rektorsresurs, lokalkostnader och måltidskostnader, då dessa kostnader regleras centralt på förvaltningen. Pengen per elev i respektive behovsgrupp är lika stor oavsett elevens ålder. Kommunens två grundskolor har gått med underskott under de senaste två åren. År 2017 var underskottet totalt ca 2,8 mkr och 2018 drygt 1,8 mkr. Nyboda grundskola: underskott med -1340 tkr och Stimmets grundskola underskott med -487 tkr.

Preliminär budget för 2019 är till Stimmets skola 24079 tkr och till Nyboda 4137 tkr, det vill säga en total budget för grundskolan på 28216 tkr.

Lokaler

Idag har Tyresö kommun två grundskolor och de är placerade i centrumområdet. Till starten av innevarande läsår så har efterfrågan på platser på Stimmets skola varit högre än tidigare. Det ökade elevantalet ledde till att lokalytan utökades under hösten 2018 med 120 kvm, till att omfatta totalt 740 kvm. Ytan disponerades tidigare av grundskoleverksamheten, men har nu anpassats för att användas för grundskolans verksamhet.

Följande ytor används av skolorna idag:

Skolenhet	Lokalyta, kvm	Antal inskrivna elever	Bedömd (av rektor) kapacitet
Stimmet skola	740 kvm	43	43
Nyboda skola	626 kvm	16	20-25

TBA (se sid 9) ställer stora krav på lokalanpassningar och i nuvarande lokaler i Stimmets skola har relativt omfattande anpassningar gjorts av bland annat ljud,

ljus, fönster, hissar och skolgård med mera. Nyboda skola har tidigare inte behövt anpassas lika mycket då elever som har behov av mer anpassade lokaler och hjälpanordningar går kvar på Stimmets skola till åk 9. Till läsåret 19/20 kommer eventuellt anpassningar göras i Nyboda skola för att kunna ta emot elever som har ett större stödbehov.

Skolform grundsärskola

Grundsärskolan är en skolform med årskurs 1-9 som är anpassad till elever som inte bedöms kunna uppnå grundskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning, vilket är en funktionsnedsättning. Det är viktigt att komma ihåg att det finns stora variationer inom funktions- nedsättningen.

Utvecklingsstörning definieras som en nedsättning i intelligensförmåga konstaterad under uppväxten och en samtidig nedsättning i adaptiv förmåga eller beteende. Dessa två kriterier för att definiera utvecklingsstörning, intelligensförmåga och adaptiv förmåga, återfinns i flera diagnostiska klassifikationssystem.

Det som sägs i skollagen om personer med utvecklingsstörning gäller även de som har fått en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Utbildningsnämnden (oftast delegerat till ansvarig chef, i Tyresö till chefen för barn- och elevhälsan) beslutar och prövar om ett barn har rätt att gå i skolformen grundsärskola. För att kunna göra detta krävs vårdnadshavarnas medgivande och fyra bedömningar; psykologisk, pedagogisk, medicinsk och social bedömning.

Utbildningen är indelad i ämnen eller ämnesområden. De flesta går i en organiserad grundsärskola, men elever kan också läsa enligt grundskolans kursplan i en grundskoleklass (integrerade elever). Grundsärskolans kursplan innehåller samma ämnen som grundskolans kursplan.

Inom grundsärskolan finns även träningsskolan, som är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i kursplanen. Istället för enskilda ämnen, omfattar träningsskolan fem ämnesområden:

- estetisk verksamhet
- kommunikation
- motorik
- vardagsaktiviteter
- verklighetsuppfattning

En elev som är inskriven i grundskolan kan få sin undervisning i en klass i särskola, så kallad omvänt integrerad, om berörda rektorer är eniga och elevens vårdnadshavare samtycker (7 kap 9 § skollagen). Detta är inte så vanligt förekommande. Grundskolans kursplaner gäller den integrerade eleven. Efter beslut av rektor för grundskolan får de avvikelser som krävs göras från grundskolans timplan, med hänsyn till undervisningens upplägg i särskoleklassen.

Från och med höstterminen 2018 är grundsärskolans timplan stadiindelad. För de elever som börjar årskurs 7, 8 eller 9 höstterminen 2018 ska den tidigare timplanen gälla hela högstadietiden ut. Som en konsekvens av att timplanen har blivit stadiindelad har förändringar skett i det centrala innehållet i kursplanerna för såväl ämnen som ämnesområden. Det centrala innehållet har delats upp för låg-, mellan- och högstadiet. För elever som läser ämnen finns kunskapskrav för slutet av lågstadiet för svenska eller svenska som andraspråk, matematik, natur- och samhällsorienterande ämnen. Läroplanens del 1 och 2 har reviderats med skrivningar om jämställdhet. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2018.

Metod, anpassningar

Nedan en beskrivning av en metod då den används i Stimmets skola, en av två grundsärskolor i Tyresö kommun.

Tillämpad Beteendeanalys (TBA) (på engelska Applied Behavior Analysis, ABA) är för närvarande insatser som bygger på tillämpad beteendeanalys, den typ av metod och förhållningssätt som är bäst vetenskapligt dokumenterad när det gäller barn med autism. Autism förekommer ofta tillsammans med andra funktionsnedsättningar som utvecklingsstörning, epilepsi, syn- och hörselskador. Det är fler pojkar än flickor som får diagnosen.

Det finns olika insatser för barn med autism som bygger på tillämpad beteendeanalys. Målet är att barnen ska utveckla beteenden som har social betydelse, till exempel kommunikation och socialt samspel. Man arbetar på ett mycket strukturerat sätt, både i planering och i träning. ’

Ett grundantagande i TBA är att alla beteenden sker i samspel med miljön, och att man genom att förändra miljön, kan förändra beteenden. Med informationen som analysen ger, hjälper man individer att utveckla en nödvändig och användbar beteendepertoar. TBA handlar även om att upprätthålla och öka konstruktiva beteenden som redan finns hos individer eller grupper. TBA-insatser bygger alltid på social validitet

Med hjälp av beteendeanalytiska insatser kan barn/elever med autism ofta lära sig och utveckla viktiga funktioner som språk och kommunikation, lek, vardagsfärdigheter (ADL) och skolkunskaper. Barnen/eleverna kan också få hjälp att

hantera problembeteenden som utbrott och stereotypier (upprepade fasta rörelsemönster).

Det grundläggande för TBA-upplägg är att skapa motiverande inlärningssituationer där barnet/eleven med autism kan uppleva framsteg. Inlärningen är systematiskt upplagd i små steg och bygger på förstärkning, eleven tillförs något som hen tycker om vid ett önskvärt beteende, som till exempel något ätbart, en leksak, iPad t.ex. Detta som motivation för att fortsätta önskvärt beteende. Inlärningsprocessen dokumenteras hela tiden för att man ska vara säker på att barnet/eleven drar nytta av insatserna, annars förändras upplägget. De som utför träningen med barnet/eleven är ofta assistenter (eller motsvarande) som arbetar i förskola eller skola. De får kontinuerlig handledning av beteendeanalytiker, som i Sverige ofta är psykologer, logoped, specialpedagoger eller arbetsterapeuter med vidareutbildning inom TBA.

Omvärldsbevakning

Allmänt (från skolverket.se)

Fler elever i grundsärskolan

För tredje läsåret i rad ökar antalet elever i grundsärskolan nationellt. Läsåret 2016/17 gick det 9 944 elever i grundsärskolan. Det är en ökning med nästan två procent jämfört med föregående läsår. Knappt en procent av alla elever i den obligatoriska skolan går i en grundsärskola.

Andelen elever som går i grundsärskolan, av alla elever i den obligatoriska skolan, har varierat under åren. Under läsåret 2006/07 var andelen elever i grundsärskolan ungefär 1,5 procent. Nu är andelen nere kring knappt en procent, även om elevantalet ökat de tre senaste läsåren. En delförklaring till ökningen av elever i grundsärskolan kan vara att elevkullarna blivit större. Även elevantalet i grundskolan har ökat detta läsår jämfört med föregående läsår. Statistiken är från 2017, det finns inte färskare statistik att tillgå.

Ökning av elever i träningskolan

Den största ökningen för läsåret 2016/17 har skett inom inriktningen träningskolan. Där har elevantalet ökat med drygt nio procent jämfört med föregående läsår. Inom inriktningen träningskola går det 4206 elever, vilket motsvarar runt 42 procent av samtliga elever i grundsärskolan.

Fler pojkar än flickor

I grundsärskolan är majoriteten av eleverna, sex av tio, pojkar. Även inom inriktningen träningskolan så är sex av tio elever pojkar.

Tillströmning av elever i de högre årskurserna.

Antalet elever ökar i de högre årskurserna. Åtta procent går i årskurs 1 och 14 procent i årskurs 9. Andelen elever i träningskolan ökar inte i samma utsträckning. I årskurs 1 utgör antalet elever i träningskolan 55 procent av samtliga elever i grundsärskolan medan i årskurs 9 utgör träningskolan 36 procent.

Vanligast med kommunal huvudman

Det finns 591 skolenheter med grundsärskola i 259 kommuner, exklusive integrerade elever. De flesta skolenheterna har kommunal huvudman, endast 38 skolenheter har enskild huvudman och dessa är fördelade i 32 kommuner. I grundsärskolor som drivs av enskild huvudman är 61 procent av eleverna mottagna i inriktningen träningskola, motsvarande för elever i skolenheter med kommunal huvudman är 41 procent.

I de kommunala skolenheterna kommer sex procent av eleverna från en annan kommun, motsvarande uppgift för elever i fristående grundsärskolor är 45 procent. Det är framför allt förortskommuner till storstäder och förortskommuner till större städer som har elever i annan huvudmans skola.

Integrering i grundskoleklass

Andelen elever i grundsärskolan, exklusive träningskolan, som är integrerade i grundskoleklass under minst hälften av skoltiden har konstant legat kring 20 procent av eleverna sedan början av 1990-talet. Läsåret 2016/17 var det 1186 elever som var integrerade i en grundskoleklass.

Jämförelse med andra kommuner

I många kommuner, jämförbara vad beträffar invånarantal, är det mycket vanligt med en rektor för grundsärskolan, även om kommunen har flera grundsärskolor.

Sigtuna kommuns grundsärskola tillsammans med grundskolan Centralskolan består av flera byggnader och där finns grundsärskola åk 1-9 och grundskola F-7, framöver F-9. Grundsärskolan har också en resursgrupp för elever i F-klass med behov som tangerar spektra inom grundsärskolan. Från början var grundsärskolan organiserad i ett arbetslag i grundskolan. Verksamheten har växt mycket de senaste fem åren, har nu 60 elever. Ansvarig för grundsärskolan är en rektor.

85 % av eleverna läser ämnesområden idag, nästa år ökar det till 92 %.

Grundsärskolans rektor menar att i och med ändring och revidering av läroplanen har kraven blivit högre. Detta kan innebära att fler elever mottas i sarskolan.

För eleverna finns en fritidsverksamhet kopplat till grundsärskolan. Under skoldelen arbetar fritidshemspersonalen som resurser i klass som komplement och förstärkning av elevens skoldag. Högstadiets fritidshem ligger i Sigtuna enligt ett LSS-beslut. Om det fungerar får dessa samlad skolskjuts som bekostas av barn- och utbildningsförvaltningen till skolan och till fritidshemmet. Socialförvaltningen bekostar skolskjuts från fritidshemmet till hemmet. Antalet elever på fritidshemmet har ökat från 13 till 44 på bara några år.

Integrering med grundskolan innebär endast gemensam matsal och skolgård. Detta p.g.a. att de flesta eleverna läser i ämnesområden. Grundsärskolan är inrymd i två separata byggnader. I Centralskolan finns fyra klassrum och två fritidsrum samt sex toaletter och totalt åtta grupprum, två lärarrum och en ljusgård samt kapprum, totalt 583 kvadratmeter. Det största klassrummet var på 46 kvadratmeter. Alldeles för litet för elever och personal, enligt rektorn. Röda skolan är på totalt ca 650 kvadratmeter. Den tilltänkta nya träningskolan, som skulle ersätta Röda skolan, var på 1170 kvadratmeter. Den blev tyvärr för dyr.

Det är rektor som avgör behovsgrupp.

Angående skolskjutsar, så har beslut tagits att om man blir mottagen i grundsärskolan har eleven automatiskt rätt till skolskjuts vid behov, oberoende behovsgrupp. Ingen elev åker för närvarande buss.

Vid omvärldsbevakning i Stockholmsregionen kan Täby kommun vara värd att omnämnas. De har beslutat om en ny modell för ersättning from hösten 2017. Modellen går kort ut på att grundsärskolorna får ett grundbelopp som baseras på ett delningstal om åtta elever per grupp där lärartätheten ska ligga på mellan 2,0 - 2,3 årsarbetare. Den lägre nivån gäller för åk F-5 och den högre åk 6-9. Skolorna ges rätt att ansöka om ytterligare ersättning för verksamhetsstöd/tilläggsbelopp. Täbys modell går strikt på vad som anges enligt 11 kap. 37-38 §§ skollagen där ersättningen delas upp i ett grundbelopp och ett eventuellt verksamhetsstöd / tilläggsbelopp.

Framtida organisation

Mycket viktigt är att notera att en framtida organisation ingår som en del i ett större sammanhang främst vad beträffar lokalförsörjning av barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter.

Vid intervjuer av personal och skolledning i särskoleverksamheterna, förvaltningsledning, samt omvärldsbevakning framkommer det att det finns vissa framgångsfaktorer för att lyckas bra med att organisera en grundsärskola.

Framgångsfaktorer är:

- En grundsärskola inrymd i eller i nära anslutning till verksamheten i en befintlig grundskola. Integrering grundskola – grundsärskola är värdefull för båda skolformerna.
- Placeringen av kommunens grundsärskoleverksamhet är viktig och närhet behövs till allmänna kommunikationer, affärer etc.
- I 11 kap. 28 § Skollagen, anges att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundsärskola beakta vad som är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt för eleverna.
- En större skolenhet leder sannolikt till att det är lättare att rekrytera och behålla behöriga lärare och personal med specialistkompetens inom grundsärskoleverksamhet. Det gynnar även det kollegiala lärandet att samla alla kompetenser gemensamt.
- Fritidshem i anslutning till skolverksamheten. Både pedagogisk och ekonomisk vinning (minskar antalet pedagoger kopplade till elever samt minskar behov av skolskjuts)

Elevperspektiv och pedagogiskt perspektiv

Det är av stort intresse att på sikt anordna en särskola som en sammanhållande enhet för 1-9 med egen rektor i nära anslutning till en befintlig grundskola. I många kommuner, jämförbara vad beträffar invånarantal, är det mycket vanligt med en rektor för grundsärskolan, även om kommunen har flera grundsärskolor

Integrering grundskola – grundsärskola är värdefull, icke minst socialt, för båda skolformerna. Särskoleintegrerade elever får ofta svårigheter när de kommer till årskurs 5-6, men då finns fortfarande vinster i andra verksamheter med yngre barn som till exempel gemensamma raster. Särskolan bör inte bli för stor i förhållande till grundskolan.

Samlad och därmed ökad kompetens på en skola istället för två ökar möjligheter till kollegialt lärande. Detta torde också underlätta nyrekrytering av personal. I dag finns svårigheter att rekrytera exempelvis specialpedagoger till Nyboda skola, då enheten anses för liten för att attrahera specialpedagoger att söka tjänst där.

En sammanhållen skolgång innebär också ökad trygghet för elever och föräldrar. Detta gäller också fritidshemsplacering. Idag går eleverna i Nyboda skola på fritidshem i Bergfotens skola enligt LSS-beslut.

Ekonomi

En noggrann analys och planering behöver göras då grundsärskolorna i Tyresö har visat på stora budgetunderskott de senaste åren. En översyn bör göras angående behovsgruppspeng och ålder i enlighet med grundskolepeng.

Utvärdering av behovsgruppsplacering bör göras årligen alternativt vartannat år. Investeringskostnader i form av hjälpmedel och lokalanpassningar torde på sikt minska i och med en enhet, då ett ökat samutnyttjande är möjligt. Det finns många samverkansvinster, inte minst ekonomiska, med en organisation med

båda skolformerna (grundsärskola och grundskola). Kostnaderna för intendent, vaktmästare, it-tekniker, lärare i de praktiskt estetiska ämnena etc. kan delas i en organisation mellan båda skolformerna och borga för en bättre förutsättning för en ekonomisk hållbarhet.

Lokaler

Idag är grundsärskolan uppdelad i två skolenheter och utredningen pekar på att det finns stora vinster med att organisera särskolan vid en och samma skolenhet för åk 1-9 tillsammans med en grundskola F-9.

Av kommunens 13 skolor är det idag tre grundskolor som anordnar verksamhet för F-9. De är Kumla skola, Strandskolan och Tyresö skola. Ytterligare en F-9 skola håller på att byggas, Fornuddens skola, som beräknas var klar 2021. Förvaltningen ser inte att det finns rimliga möjligheter och förutsättningar för att förlägga en särskola i anslutning till någon av dessa fyra skolor. Det beror på flera faktorer som exempelvis brist på utrymme och begränsade möjligheter att bygga ut, samt att skolorna framför allt inte ligger särskilt centralt i kommunen.

Förvaltningen har haft diskussioner med fastighetsenheten samt kommunens strategiska lokalgrupp om var en samlad särskola skulle kunna förläggas.

I 11 kap. 28 § Skollagen, anges att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundsärskola beakta vad som är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt för eleverna.

Utredningen har tittat på tre möjliga lokallösningar, fördelar och fakta att ta hänsyn till.

1.

Tyresö gymnasium

Att bygga skolor är kostsamt och lokalerna på gymnasiet är inte fullt ut utnyttjade. För några år sedan fanns en grundskola inrymd i de aktuella lokalerna och det anses vara relativt enkelt att till en inte alltför stor kostnad anpassa dem för att återigen kunna starta en grundskoleverksamhet.

Befolkningsprognosen pekar mot att behovet av platser för högstadiel elever kommer att öka snabbast de närmaste åren. På sikt, omkring år 2025-2026, ökar behovet av nya grundskoleplatser åk F-6 i centrum.

Utredningen förordar i första hand ett förslag som initialt innebär att en grundskola för åk 7-9 samt en grundsärskola för åk 7-9 startas upp i gymnasiets lokaler till hösten 2020. Det skulle innebära att särskolans verksamhet som i dag finns i Nyboda skola och i Stimmets skola (åk 7-9) flyttar till gymnasiets lokaler. Detta skulle kunna förenkla övergången för de sistnämnda eleverna till gymnasiesärskolan. Här utökas också möjligheterna till samarbete grundskola och gymnasiesärskola.

Att en grundskola samtidigt startas upp är ett led i integrering grundskola/grundsärskola och i att kommunen växer och fler elevplatser behövs i centrala Tyresö. Fritidshem/fritidsklubb ska också kunna erbjudas grundsärskolans elever i samma lokaler.

Nästa steg i förslaget innebär att grundskoleverksamhet och grundsärskoleverksamhet för F-6 förläggs i de aktuella lokalerna. Om det ska bli möjligt kommer troligtvis en utbyggnad behövas. Det skulle innebära att kommunen på sikt kan få en särskoleenhet för åk 1-9 tillsammans med en grundskola åk F-9.

Det finns fördelar med att ta omorganisationen i två steg, då grundsärskolans organisation är en del av övrig organisation för elever i åk F-9. Det är viktigt att samordning av de olika skolformerna finns med i framtida lokalstrategi.

2.

Kvarnhjulet (5 hus)

Kvarnhjulet ligger i nära anslutning till Nyboda skola, i nuläget en skola med årskurserna 4-9. Kvarnhjulet består av fem separata hus. För närvarande disponerar Återvändarskolan, RUC (Resurscentrum) och Kulturskolan lokaler där. Konferenssalen i hus A används flitigt av flera av kommunens verksamheter. Under våren 2019 kommer RUC flytta till andra lokaler i centrum tillsammans med en Lärstudio för åk 1-6. Elevhälsans psykologer och skolläkaren har idag ett gemensamt arbetsrum i kommunhuset, men de kommer att flytta till Kvarnhjulet i samband med RUC:s flytt.

Det är oklart hur stor yta som skulle kunna användas för att inrymma en grundsärskola i Kvarnhjulet. Det har inte gått att få fram aktuella uppgifter. Detta förslag innebär att en förstudie behöver göras för få en överblick över vilka anpassningar och om- och tillbyggnationer som är nödvändiga.

Problem kan uppstå med transporter till och från byggnaderna på grund av flera smala infarter mellan och till de olika byggnaderna.

3.

Centrumskola nybyggnation

I de två senaste lokalförsörjningsplanerna som kommunen tagit fram fastslås det att en ny grundskola behöver byggas i centrum. Om en ny F-9 skola byggs i centrum bör det utredas om även en särskola för 1-9 kan integreras.

Andra åtgärder gäller;

- Nämnduppdrag gällande kompetensutveckling och rekrytering finns i nämndplan 2019. Rekrytering och kompetensutveckling av befintlig personal är nyckelfaktorer för att lyckas.
- Fortsatt utredning av arbetet med Tillämpad beteendeanalys (TBA) i grundsärskolan och finansiering i samband med detta
- Förstudier

Sammanfattning

Det finns många goda skäl till att på sikt anordna en särskola som en sammanhållande enhet för 1-9 med egen rektor i nära anslutning till en grundskola F-9. Det är dock nödvändigt att den framtida organisationen av grundsärskolan i Tyresö kommun sätts in i ett större sammanhang, inte minst vad beträffar lokalförsörjning. När det gäller grundsärskolans elever och deras föräldrar är det extra viktigt med framförhållning och tidig information.

Bilagor

Bilaga 1

Beslut och föreläggande

Skolinspektionen har under våren 2018 genomfört tillsyn i Tyresö kommun bl.a. avseende grundsärskolan

Bilaga 2

Tyresö kommuns svar på Skolinspektionens föreläggande vad beträffar grundsärskola. Svaret har också delgivits barn- och utbildningsnämnden och informerats om på nämndsammanträdet den 24 oktober 2018.